

**Communicatieve redzaamheid in diverse situaties**
*In het geval van TOS*

<b>Begrijpen</b> reageren op talig aanbod	<input type="checkbox"/> snel en vloeiend reageren op talig aanbod is moeilijk, doordat er weinig tijd is voor informatieverwerking en het formuleren van het antwoord snel moet. <input type="checkbox"/> de leerling reageert niet op klassikaal gestelde vragen. <input type="checkbox"/> taal omzetten in handelen is een probleem door gebrek aan innerlijke taal <input type="checkbox"/> de leerling heeft op hem/haar afgestemde herhaling nodig
informatieverwerking/ taalbegrip/ instructiebegrip	<input type="checkbox"/> informatieverwerking is te traag om talig aanbod effectief toe te passen en om aan het gesprek deel te kunnen nemen <input type="checkbox"/> de informatie wordt slecht begrepen en geïntegreerd <input type="checkbox"/> een grotere hoeveelheid verbale informatie wordt niet goed begrepen; bv. een verhaal/ instructie of een gesprek. De leerling kan het al snel niet meer volgen en haakt af <input type="checkbox"/> de leerling heeft moeite met het leren van nieuwe woorden
verbanden leggen en ordenen	<input type="checkbox"/> het leggen van logische verbanden en het ordenen van gedachten bij een complex en veelzijdig taalaanbod lukt onvoldoende
<b>Begrepen worden</b> gespreksinhoud	<input type="checkbox"/> wat de leerling vertelt is door de zwakke zinsbouw slecht te begrijpen. Hij kan zijn spreekbedoelingen onvoldoende duidelijk maken <input type="checkbox"/> houdt te weinig rekening met de voorkennis van de luisteraar
geven van nieuwe informatie of verklaring	<input type="checkbox"/> spontaan extra informatie geven gebeurt niet. Het lukt alleen met hulp van de ander middels doorvragen
topic- handhaving	<input type="checkbox"/> het is moeilijk om bij het gespreksonderwerp te blijven en het 'uit te werken' ; de leerling springt "van de hak op de tak" <input type="checkbox"/> de leerling kan hoofd en bijzaken moeilijk onderscheiden
verhaalopbouw opbouw/structuur	<input type="checkbox"/> zinnen houden weinig verband met elkaar door weinig/geen gebruik van voegwoorden en verwijswwoorden. (omdat... , waarmee ..., waardoor... , ) <input type="checkbox"/> maakt lijn van verhaal slecht duidelijk (wie, wat/waar, wat dan en de afloop) <input type="checkbox"/> oorzaak en gevolg van een gebeurtenis worden nauwelijks/niet genoemd
verstaanbaarheid	<input type="checkbox"/> wordt moeilijk begrepen doordat hij/zij slecht verstaanbaarheid spreekt
<b>Wederkerig communiceren/ gespreksdeelname</b> actief deelnemen aan gesprek	<input type="checkbox"/> stelt weinig vragen <input type="checkbox"/> zegt bij het geven van antwoord op een vraag al snel "weet ik niet" <input type="checkbox"/> doet uit zichzelf nauwelijks voorstellen <input type="checkbox"/> neemt weinig/niet actief deel aan een gesprek
gesprek voeren/overleggen	<input type="checkbox"/> vraagt weinig/niet om uitleg of herhaling of naar namen van dingen <input type="checkbox"/> geeft zelden zelf verklaringen/ uitleg <input type="checkbox"/> snel en vloeiend reageren op talig aanbod is moeilijk, doordat er weinig tijd is voor informatieverwerking en het formuleren van het antwoord snel moet.
converseren	<input type="checkbox"/> reageert weinig/niet op vragen van anderen <input type="checkbox"/> de leerling gebruikt bij samenwerken weinig taal, onvoldoende beurtgedrag. <input type="checkbox"/> houdt onvoldoende rekening met wat de ander zegt; zegt vaak direct wat hij wil zeggen
<b>Zelfsturing met innerlijke taal</b>	<input type="checkbox"/> kan taal onvoldoende gebruiken bij het denken/redeneren door slecht opgeslagen taal in het brein; bv. bij het oplossen van een probleem kunnen redeneren over oorzaak en gevolg; maar ook over middel-doel; nu - later( en toen...); actie -reactie <input type="checkbox"/> kan de volgorde van gebeurtenissen niet goed uitdrukken. <input type="checkbox"/> kan niet goed verbanden leggen en ordenen omdat redeneren een probleem is. (door slecht gebruik van voegwoorden en verwijswwoorden.)
eigen handelen aansturen met innerlijke taal	<input type="checkbox"/> kan taal onvoldoende omzetten in handelen <input type="checkbox"/> kan de informatie niet vanzelfsprekend toepassen <input type="checkbox"/> instructie/informatie en moet expliciet gemaakt worden met eenvoudige taal
interpreteren van informatie	<input type="checkbox"/> pakt informatie slecht op; Verzwegen betekenissen worden onvoldoende onderkend; bv. er zit <u>ook</u> een konijn <u>in</u> het hok <input type="checkbox"/> figuurlijk bedoelde zaken worden slecht begrepen en vaak letterlijk genomen; moeite met (woord)grapjes. Neemt veel letterlijk of begrijpt het niet. <input type="checkbox"/> verbanden uitgedrukt d.m.v. voegwoorden en verwijswwoorden worden niet goed geïnterpreteerd. bv. <u>als</u> het regent <u>dan</u> word je nat
werkstukken spreekbeurten stelopdrachten	<input type="checkbox"/> tijdens het schrijven raakt de leerling verstrikt in een duidelijke correcte formulering <input type="checkbox"/> het is moeilijk om te komen tot samenhang, logische opbouw en ordening in het verhaal

Fig. 5.1 De observatielijsten van Anita Cremer en Marianne Verweij (2008)

